

Барнафрід

Звіт

Дослідження потреб у розвитку професійних компетенцій та нарощуванні потенціалу фахівців, які працюють з дітьми, постраждалими внаслідок війни в Україні

Зміст

Зміст	2
Вступ	3
Як проводилось дослідження	5
Цільова аудиторія та процес залучення респондентів	5
Анкета	5
Аналіз відповідей анкети	5
Результати	6
Опис респондентів	6
Географічне охоплення респондентів в Україні	6
Посади респондентів	7
Спрямованість діяльності респондентів щодо цільових груп	8
Оцінка поточної ситуації дітей та молоді	9
Сприйняття респондентами психосоціального стану дітей та молоді в Україні під час триваючої війни	9
Визначення респондентами ключових потреб дітей та молоді під час війни	9
Досвід респондентів щодо проблем, які виникли внаслідок війни	11
Пропозиції заходів для покращення поточної ситуації з дітьми та молоддю 13	
Напрямки необхідних заходів та ініціатив в регіоні задля покращення ситуації	13
Пропозиції ефективних заходів для зміцнення психосоціального стану дітей та молоді	14
Пріоритетні теми навчання для фахівців, які працюють з дітьми та молоддю	14
Виклики та потреби у підтримці для фахівців, які працюють з дітьми та молоддю	15
Визначення респондентами ключових викликів для персоналу, який працює з дітьми	15
Потреби фахівців у підтримці	17
Пріоритетні теми навчання для фахівців, які підтримують дітей, на основі відповідей респондентів	18
Погляд респондентів на актуальність існуючих тем навчання Barnafrid для фахівців	19
Бажаний формат навчання	20
Потреба в інфраструктурі поширення знань та навчання	21
Висновки	22

Вступ

Повномасштабна російська агресія проти України піддала мільйони українських дітей та підлітків різноманітним травматичним подіям, включаючи безпосереднє зіткнення з воєнними діями (зокрема, обстріли та бомбардування), розлучення з близькими, свідчення загибелі та поранень, а також вимушене переміщення. Дослідження вказують на високу поширеність посттравматичного стресового розладу (ПТСР) (Каратзіас та ін., 2023)¹, тривожних розладів та депресії (Осокіна, 2023)² серед дітей та молоді. Водночас виявлено суттєві прогалини у компетенціях та ресурсах щодо виявлення, лікування та підтримки постраждалих від насильства (Гото та ін., 2023)³. Зокрема, в Україні не було систематично впроваджено науково обґрунтованих методів травмофокусованої терапії, частково через брак відповідних знань та навичок серед фахівців (Хук та ін., 2021)⁴. Даний звіт описує результати опитування, проведеного Барнафрід серед українських фахівців, які працюють з дітьми.

Мета звіту: визначити потреби у розвитку професійних компетенцій та нарощуванні потенціалу системи психосоціальної підтримки дітей, постраждалих внаслідок воєнних дій.

Цілі дослідження:

- Детально проаналізувати прогалини у знаннях та навичках фахівців щодо:
  - роботи з дітьми, які зазнали психологічних травм внаслідок війни;
  - запобігання та реагування на випадки насильства над дітьми.
- Визначити потреби у базовому та поглибленому навчанні з:
  - надання психологічної підтримки дітям у кризових ситуаціях;
  - травмафокусованої терапії;
  - превенції насильства.
- Проаналізувати наявні ресурси в Україні (організації, мережі фахівців) для розвитку відповідного потенціалу та виявити прогалини.
- Визначити потреби у створенні цифрових та масштабованих рішень для ефективного та сталого проведення заходів з розвитку професійних компетенцій.
- Оцінити можливості сталого впровадження науково обґрунтованих методів у цій сфері.

---

¹ Karatzias T, Shevlin M, Ben-Ezra M, McElroy E, Redican E, Vang ML, Cloitre M, Ho GWK, Lorberg B, Martsenkovskiy D, Hyland P. War exposure, posttraumatic stress disorder, and complex posttraumatic stress disorder among parents living in Ukraine during the Russian war. *Acta Psychiatr Scand.* 2023 Mar;147(3):276-285. doi: 10.1111/acps.13529. Epub 2023 Jan 10. PMID: 36625445

² Osokina O, Silwal S, Bohdanova T, Hodes M, Sourander A, Skokauskas N. Impact of the Russian Invasion on Mental Health of Adolescents in Ukraine. *J Am Acad Child Adolesc Psychiatry.* 2023 Mar;62(3):335-343. doi: 10.1016/j.jaac.2022.07.845. Epub 2022 Oct 29. PMID: 36441074

³ Goto, R., Pinchuk, I., Kolodezhny, O., Pimenova, N., & Skokauskas, N. (2023). Mental health services in Ukraine during the early phases of the 2022 Russian invasion. *The British Journal of Psychiatry,* 222(2), 82–87. 10.1192/bjp.2022.170

⁴ Hook, K., Kozishkurt, J., Kovalchuk, O., Goncharenko, E., Kodovbetskyi, V., Opanasenko, M., Kopytko, A., Girnyk, A., Kliuzko, K., Drainoni, M., & Bogdanov, S. (2021). Evaluating context and interest in training in evidence-based mental health care: A qualitative investigation among healthcare providers in Kyiv, Ukraine. *BMC Research Notes,* 14(1), 1–8. 10.1186/s13104-021-05786-3

- Визначити оптимальні теми та формати інформаційних матеріалів щодо запобігання насильству та психологічної підтримки дітей для розповсюдження серед цільової аудиторії.
- Результати можуть бути використані для планування підтримки українських фахівців з метою підвищення знань та компетенцій.

Як проводилось дослідження

Цільова аудиторія та процес залучення респондентів

Дослідження проводилось у формі анонімного цифрового опитування, яке було розповсюджено серед фахівців та організацій, що працюють з дітьми, постраждалими від війни в Україні. Посилання на анкету поширювалось через спеціалізовані групи в соціальних мережах, електронні розсилки серед фахівців, а також за підтримки громадських організацій та державних органів, що займаються питаннями дітей та сім'ї.

Анкета

Анкета містила 5 закритих та 9 відкритих питань. З метою перехресної валідації відповідей деякі ключові питання було продубльовано в різних формулюваннях.

Аналіз відповідей анкети

Відповіді анкети аналізувались за наступними етапами:

1. Спочатку аналізувались усі відповіді для визначення основних категорій (n=3-7).
2. Потім кожне конкретне питання було віднесено до найбільш релевантних категорій.
3. На наступному етапі дослідження було проведено узагальнення та аналіз відповідей за кожною категорією. У межах категорій здійснювався аналіз частоти згадування конкретних тем, що дало змогу виявити пріоритетні проблеми та спільні позиції респондентів.

Також було проведено порівняння відповідей на питання подібного змісту для перевірки валідності.

Для наочності було створено графічне представлення результатів у вигляді діаграм, що відображають частоту згадувань певної теми серед загальної кількості відповідей.

Сума відсоткових часток у відповідях часто перевищує 100 відсотків, оскільки кожна окрема відповідь могла бути віднесена до кількох категорій для аналізу.

Результати

Опис респондентів

Географічне охоплення респондентів в Україні

Як зображено на рисунку 1, опитування охопило широку географію України. Респонденти представляють як великі міста (Київ, Харків, Дніпро, Львів), так і менші громади та населені пункти різних регіонів. У вибірці представлені території, розташовані поблизу лінії зіткнення на сході України (зокрема, Донецька та Луганська області), а також відносно віддалені від бойових дій регіони Західної України (наприклад, Івано-Франківськ та Луцьк). Центральні, північні та південні частини країни також охоплені дослідженням, зокрема такі міста, як Полтава, Чернігів та Миколаїв.

Таке широке географічне представництво забезпечує комплексне розуміння різноманітних умов, з якими стикаються фахівці в сучасній Україні.

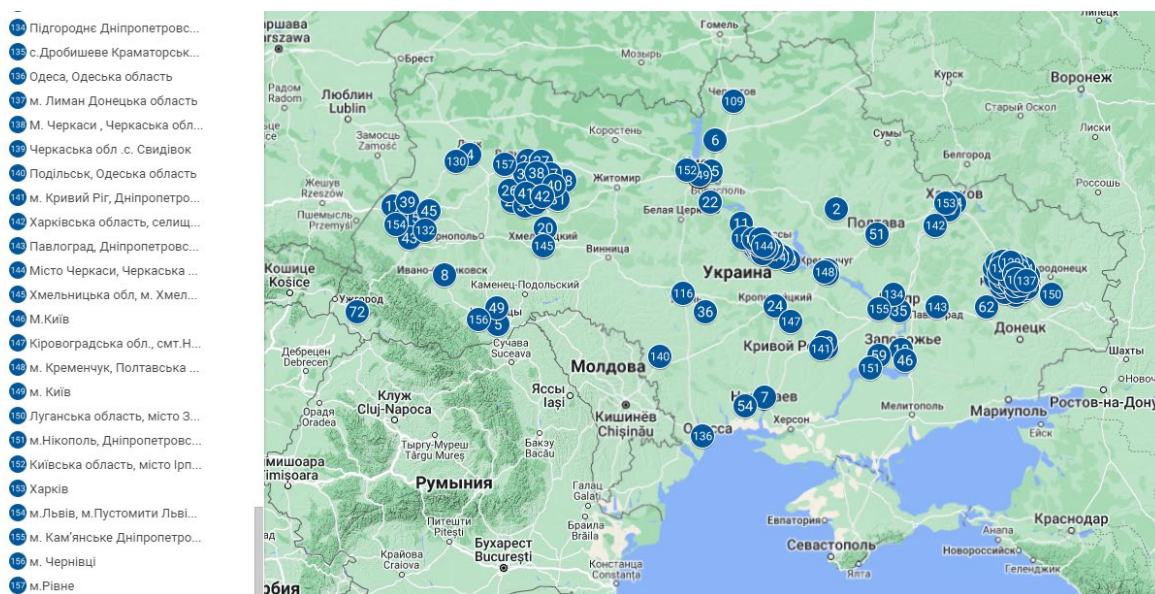
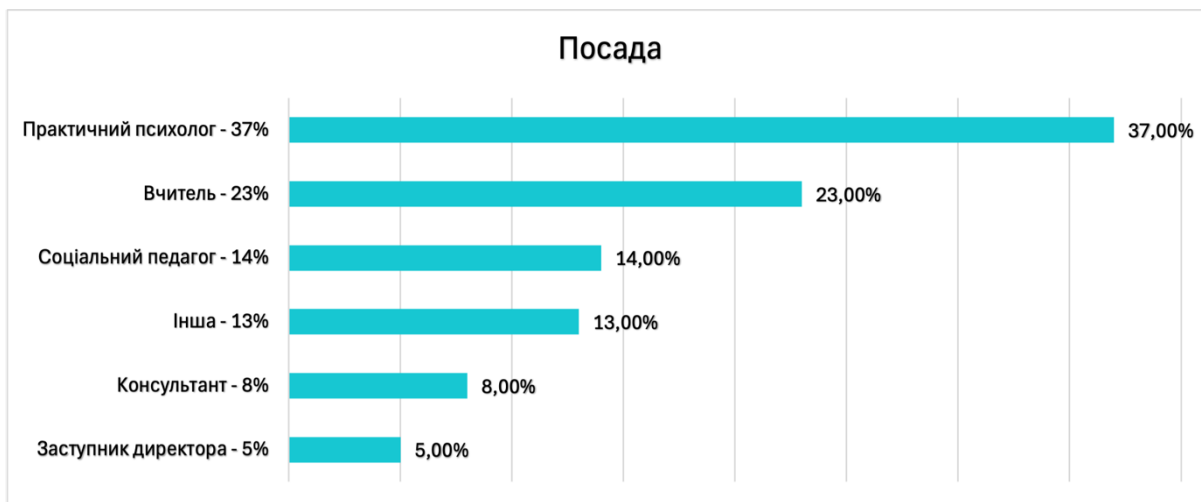

Рисунок 1. Географічний розподіл респондентів по Україні

Посади респондентів

Серед фахівців, які заповнили анкети, більшість становили практичні психологи (37%), включаючи спеціалістів з вузькою спеціалізацією в психології (рисунок 2). Слід зазначити, що в Україні існує два окремих типи психологів: практичні психологи, які переважно займаються педагогічним супроводом та підтримкою психологічного розвитку особистості, та клінічні психологи, які діагностують та лікують психічні стани та розлади.

Другою за чисельністю категорією був педагогічний персонал (23%), який включає шкільних учителів та викладачів педагогіки. Соціальні педагоги склали 14% опитаних. Інші категорії включали консультантів (8%), які підтримують молодь через телефонну лінію, та заступників директорів (5%), які управляють діяльністю у сфері соціальної роботи, освіти та громадських організацій. До категорії "інші" (13%) увійшли представники державних та громадських організацій, яких не можна було віднести до жодної з інших категорій.

Рисунок 2. Аналіз розподілу респондентів за посадами.

Спрямованість діяльності респондентів щодо цільових груп

Переважає більшість опитаних (93,6%) повідомили, що вони працюють безпосередньо з дітьми та молоддю (рисунок 3). Значна частина (36,9%) також працює з відповідними фахівцями (вчителями, психологами, соціальними працівниками).

Рисунок 3. Розподіл респондентів, які працюють з дітьми та молоддю чи з фахівцями

Оцінка поточної ситуації дітей та молоді

Сприйняття респондентами психосоціального стану дітей та молоді в Україні під час триваючої війни

Сприйняття респондентами психосоціального здоров'я дітей в умовах поточної війни досліджувалось за допомогою запитання "Як ви оцінюєте психосоціальну ситуацію дітей та молоді в Україні під час тривалої війни?" (рисунок 4). Результати демонструють значну варіативність в оцінках, де більшість (56,1%) оцінює ситуацію як "прийнятну", далі 35,0% вважають її "поганою", 7,0% характеризують як "добру", і незначний відсоток (1,9%) оцінює як "дуже погану". Жоден з респондентів не оцінив ситуацію як "відмінну".

Ці результати відображають суб'єктивну оцінку психосоціальної ситуації дітей та молоді в зонах конфлікту. Відповіді зумовлені індивідуальними спостереженнями та досвідом, а також безпосереднім контекстом, в якому працюють або мешкають респонденти. Суб'єктивний характер цих сприйнятів підкреслює складну реальність життя в умовах конфлікту, де щоденні зміни, такі як тимчасове припинення обстрілів, можуть вплинути на оцінку ситуації людиною. Для деяких сприйняття ситуації як "прийнятною" чи навіть "доброю" може відображати адаптацію до поточних умов або порівняння з ще складнішими періодами, коли обстріли були інтенсивнішими.

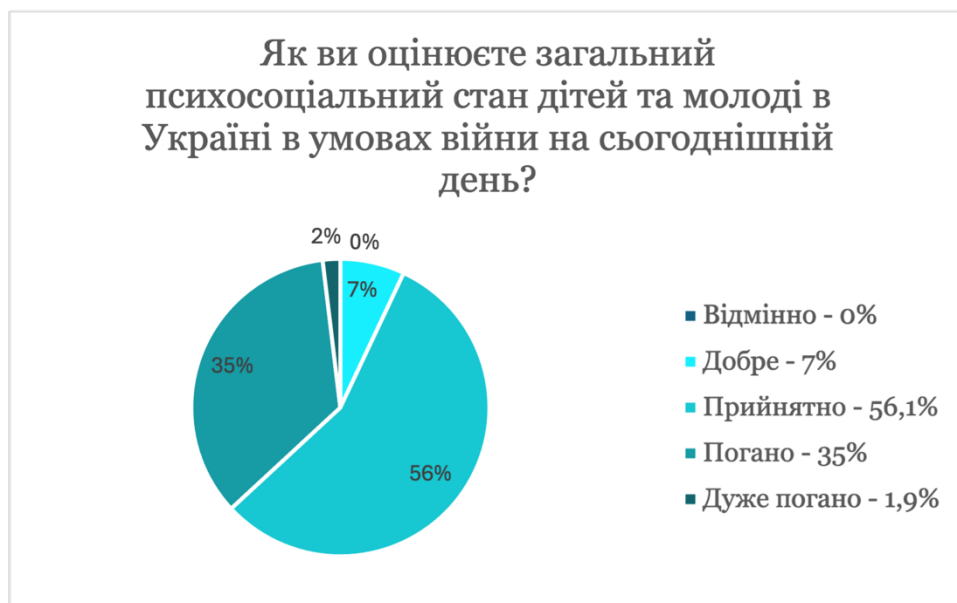

Рисунок 4. Оцінка респондентами психосоціального стану дітей.

Визначення респондентами ключових потреб дітей та молоді під час війни

Сприйняття респондентами потреби у підтримці дітей є узгодженим. Психологічна підтримка, безпека та комунікація залишаються найчастіше згадуваними потребами (рисунок 5). Потреба в психологічній підтримці дітей оцінюється в 58,6% і навіть перевищує потребу в безпеці, яка посідає друге місце з 52,9%.

Ось кілька прикладів відповідей респондентів:

- "Потреба в психологічній підтримці, діти переживають багато стресових ситуацій"
- "Потреба в психологічній підтримці від дорослих, починаючи з сім'ї, школи та соціальних відносин"
- "БЕЗПЕКА. І потреба "відчувати себе як вдома", це особливо стосується дітей-внутрішньо переміщених осіб"
- "Діти тривалий час обмежені у спілкуванні зі своїми однолітками, це одна з багатьох потреб в умовах війни"
- "Потреба в якійсь освіті, безпеці, доступі до Інтернету"
- "Відчуття економічної безпеки сім'ї, підтримка від родичів та друзів"
- "Погані умови життя та навчання"
- "Безпечне освітнє середовище. Важливі потреби - підтримка, спілкування та навчання віч-на-віч"

Рисунок 5. Пріоритетні потреби підтримки дітей та молоді

Досвід респондентів щодо проблем, які виникли внаслідок війни

Найпоширеніші проблеми, які називають респонденти, – це підвищення рівня тривоги, страху та панічних атак у дітей (35%), а також погіршення їхнього психічного здоров'я внаслідок війни (рисунок 6). Окрім емоційних проблем, часто відзначаються труднощі з адаптацією та соціалізацією через зміну місця проживання, вимушене переселення та розлуку з родичами та друзями. Прояви агресії та девіантної поведінки у дітей в умовах війни також досить поширені. Під проблемами соціалізації мається на увазі, що дітям бракує контакту з однолітками та іншими дітьми через спонтанні ігри, спорт, дозвілля тощо.

У відкритих відповідях згадувалися, зокрема, зростання психічних розладів, насильницькі думки та обмежене соціальне спілкування:

"Діти, які часто зверталися за допомогою, мають ознаки соціальної фобії, тривоги, панічних атак та нерозуміння того, що з ними відбувається. Пам'ятаю випадок, коли клієнт запитав із соромом, чи батько-військовий витрачає на мене багато грошей, але в основі цього питання було сильне бажання відокремитися, що важливо для перехідного віку, і страх перед батьком, наслідками війни тощо."

- "Зростає тривога, виникають панічні атаки"
- "Страх гучних звуків, нездатність контролювати себе (вийти зі стану паніки)"
- "Погіршення психічного здоров'я у певного відсотка молоді"
- "ПТСР, депресія, поганий емоційний стан"
- "Труднощі адаптації в стані нестабільності та невизначеності"
- "Діти стали агресивнішими"
- "Виражені ідеї насильницького вирішення конфліктів"
- "Обмежений доступ до соціалізації/соціального спілкування"

Рисунок 6. Вплив війни на психіку дітей та молоді

Пропозиції заходів для покращення поточної ситуації з дітьми та молоддю

Напрямки необхідних заходів та ініціатив в регіоні задля покращення ситуації

Респонденти вважають, що психологічна підтримка дітей та молоді є найважливішою сферою, 35% респондентів вважають, що підтримка потрібна у формі навчання, консультацій та участі в групових заходах, 20% вимагають матеріальної допомоги сім'ям, 15% підкреслюють важливість безпеки, наприклад, укриттів та безпечної евакуації, 10% вважають, що можливості для відпочинку та розвитку є важливими факторами для самопочуття дітей (рисунок 7).

У відповідях на відкриті питання наведено такі приклади:

- "Створення належних умов для відпочинку та розвитку" ·
- "Творчі групи для вивільнення емоцій" ·
- "Психологічні тренінги, групи спілкування" ·
- "Робота з дітьми в кризових ситуаціях" ·
- "Зменшення навантаження на освіту через скасування домашніх завдань" ·
- "Психологічні групи підтримки для батьків та їхніх дітей, навчання навичкам зцілення" ·
- "Тренінги, консультації для батьків та вчителів" ·
- "Психологічне консультування та корекція"
- "Створення груп підтримки" ·
- "Семінар для психологів з практичної психологічної підтримки та допомоги дітям та їхнім батькам" ·
- "Психологічне консультування, матеріальна підтримка тимчасово переміщених дітей, будівництво комфортних та безпечних укриттів"

Рисунок 7. Пріоритетні заходи для поліпшення становища дітей та молоді в вашому регіоні

Пропозиції ефективних заходів для зміцнення психосоціального стану дітей та молоді

Респонденти відповіли на запитання про заходи для поліпшення психосоціальної ситуації дітей (рисунок 8). Вони надали пропозиції щодо того, як можна покращити психосоціальну ситуацію дітей, відповідаючи на запитання: "Як можна поліпшити психосоціальну ситуацію дітей?" та "Які заходи ви вважаєте найефективнішими?"

Респонденти підкреслюють важливість психологічної підтримки, 35% вважають, що допомогу слід пропонувати в різних формах: індивідуально, як групові консультації, а також як навчання. Кілька респондентів (20%) наголошують на важливості безпеки дітей як основи для їх розвитку та спілкування, 15% вважають, що психологічне полегшення можна запропонувати через мистецтво, спорт та ігри. 10% респондентів підкреслюють необхідність навчання батьків та вчителів.

У відповідях на відкриті запитання були надані відповіді, що описують як безпосередні заходи для дітей, так і те, що потрібно самим фахівцям: · "Психологічна підтримка: Навчання, семінари" · "Тренінги, семінари" · "Навчання фахівців, які працюють з дітьми та сім'ями" · "Психологічне навчання вчителів та дітей"

Респонденти підкреслили важливість захисту та безпеки дітей у своїх відповідях, наприклад:

- "Безпечні умови життя для спілкування з однолітками" ·
- "Заходи для зменшення стресу: Арт-терапія, мистецькі літні табори" ·
- "Індивідуальна робота з молоддю, групи пенітенціарної системи" ·
- "Організація відпочинку для дітей та молоді у вигляді літніх/зимових таборів"

Рисунок 8. Пропозиції заходів для покращення психосоціального стану дітей.

Пріоритетні теми навчання для фахівців, які працюють з дітьми та молоддю

Найбільш пріоритетними темами для навчання є психологічна підтримка та догляд (41%), а також робота з травмою та ПТСР (24%) (Рисунок 9). 19% опитаних хотіли б отримати практичні навички та ознайомитися з конкретними техніками, а 15% відповідей стосувалися інших відповідних тем.

У відкритих відповідях згадувалося:

- "Психологічна підтримка в умовах війни" ·
- "Психолого-педагогічна підтримка в умовах воєнного стану" ·
- "Психологічна допомога та емоційна підтримка учасників освітнього процесу: практичні вправи для допомоги" ·
- "ПТСР та повторні психотравми" ·
- "Особливості стану дітей, які пережили травматичні події. Форми та методи соціально-психологічної роботи" ·
- "Робота з агресією, тривогою, страхом, дитячими травмами, втратами" ·
- "Сучасні ефективні методи зняття емоційної напруги та поведінкових розладів" ·
- "Відновлювальні вправи, методи самопомоги" ·
- "Інтерактивні методи, напр. арт-терапія" ·
- "Організація цікавого дистанційного навчання" ·
- "Організація цікавого та творчого дистанційного навчання" ·
- "Мотивація молоді до активного прийняття рішень" ·
- "Відносини між батьками та дітьми та стосунки з однолітками"

Рисунок 9. Рекомендований зміст навчання для фахівців

Виклики та потреби у підтримці для фахівців, які працюють з дітьми та молоддю

Визначення респондентами ключових викликів для персоналу, який працює з дітьми

Виклики респондентів у роботі під час війни зображені на рисунку 10. Майже половина опитаних зазнала емоційного вигорання (48%). Інші виклики для персоналу - це масштабні та складні проблеми у дітей (42%), нестача ресурсів (26%), небезпечні умови праці через війну (24%).

У відкритих відповідях було зазначено наступне:

- "Більшість страждає від вигорання, оскільки дуже важко працювати з постійною тривогою"
- "Високий рівень тривоги, сильні негативні емоції (смуток, гнів та агресивні тенденції тощо), фобії, депресія, страх, виснаження, втома"
- "Найбільший виклик - відсутність укриттів або безпечних місць для проведення заходів" ·
- "Повітряні тривоги, які порушують освітній процес

Рисунок 10. Найбільші виклики, з якими стикаються фахівці

Потреби фахівців у підтримці

Респонденти висловили потребу в різних формах підтримки (рисунок 11). Найпоширеніші варіанти надання додаткової підтримки працівникам - це психологічна підтримка, супервізія 74%, навчання та професійний розвиток 32%, підтримка обладнанням 26% та можливості для відпочинку і релаксації 22%.

Більше семидесяти відсотків опитаних бачать потребу в психологічній підтримці працівників. Значна частина респондентів відзначила важливість можливостей навчання та професійного розвитку працівників, а також матеріальної підтримки.

У відкритих відповідях були згадані додаткові форми підтримки:

- "Державні працівники не мають супервізії чи індивідуальної підтримки, що призводить до їх вигорання та завдання шкоди дітям через їхню роботу" ·
- "Практичні психологи також самі потребують підтримки, ресурсів та більше практичних порад (ігор, вправ, занять для дітей цієї категорії)" ·
- "Працівники також виснажені через велику кількість запитів та загальну ситуацію на місцях, тому я наполегливо рекомендую регулярні заходи з супервізії та нагляду, заходи для покращення професійних та особистих компетенцій" ·
- "Важлива та методична підтримка (інтервізія та супервізія) для запобігання вторинній травматизації консультанта" ·
- "Тому підтримка важлива в цьому напрямку, а також якісний відпочинок. Методична підтримка (інтервізія та супервізія) також важлива" ·
- "На мою думку, додаткову підтримку можна надати при створенні груп супервізії чи інтервізії, де можна отримати поради щодо того, як діяти в тій чи іншій ситуації з клієнтом та дбати про свій психоемоційний стан, щоб не перенести свої особисті проблеми на плечі клієнта"

Рисунок 11. Підтримка, яку потребують фахівці

Пріоритетні теми навчання для фахівців, які підтримують дітей, на основі відповідей респондентів

Найбільш пріоритетними темами для розгляду є робота з травмою та ПТСР (40%) та психологічна підтримка і догляд (28%) (рисунок 12). 20% опитаних зацікавлені в набутті практичних навичок та вивченні методів і технік психосоціальної підтримки.

У відкритих відповідях було виділено наступне:

- "Робота з травмою, втратою, агресією. Реабілітація дітей"
- "Робота з психотравмами дітей. Робота з втратою та горем"
- "Психологічна підтримка дітей під час війни"
- "Психологічна допомога та реабілітація особистості в кризових ситуаціях"
- "Сучасні ефективні методи зняття емоційної напруги, корекції поведінки"
- "Методи саморегуляції"
- "Тілесність, робота з тілом (масаж), робота з сім'ями та дітьми"
- "Зниження мотивації та нестабільний психоемоційний стан дітей"
- "Професійне вигорання фахівців"

Рисунок 12. Пріоритетні теми навчання для фахівців

Погляд респондентів на актуальність існуючих тем навчання Barnafrid для фахівців.

Серед навчальних програм, які Barnafrid вже розробив раніше, були затребувані наступні (рисунок 13):

- "Травми та їх наслідки: посттравматичний синдром та способи його подолання" - 79%
- "Захист дітей від сексуального насильства та порушень прав дитини. Ознаки та симптоми. Підтримка та допомога" - 49%
- "Робота з дітьми в кризових ситуаціях: психологічна підтримка та реабілітація" - 89,2%
- "Забезпечення прав та гідності дітей: міжнародні стандарти та практичні підходи" - 45,2%
- "Робота з дітьми, які втратили віру в майбутнє: підтримка та реабілітація" - 80,9%
- "Дитина в травмі: виявлення насильства та його наслідків. Ознаки та наслідки. Реагування та допомога фахівців" - 63,7%

Рисунок 13. Бажані теми навчання для фахівців

За результатами аналізу, найбільш актуальними є теми, пов'язані з роботою з дітьми в кризових ситуаціях (89,2%), роботою з дітьми, які втратили віру в майбутнє (80,9%), а також теми, пов'язані з травмами та їх наслідками (79%).

Теми про захист дітей від сексуального насильства (49%), забезпечення прав дітей (45,2%) та роботу з дітьми, які зазнали насильства (63,7%), були менш популярними, але також актуальними.

Бажаний формат навчання

Відповіді показують чітку перевагу комбінованих методів навчання (рисунок 14). Більшість, 59,2%, віддає перевагу комбінації онлайн та очних зустрічей, що вказує на значний інтерес до гнучкого та гібридного формату навчання. Онлайн-навчання у формі живих зустрічей також популярне, 42,7% респондентів вважають його найбільш підходящим форматом для своїх потреб. Попередньо записані онлайн-курси та виключно очні зустрічі оцінюються майже однаково, з невеликою перевагою очних зустрічей (24,8%) порівняно з попередньо записаними онлайн-курсами (24,2%). Ці результати підкреслюють важливість гнучкості та доступності форматів навчання для задоволення різноманітних потреб фахівців, які працюють з дітьми.

Рисунок 14. Бажаний формат навчання

Потреба в інфраструктурі поширення знань та навчання

Виходячи з відповідей респондентів, створення Національного центру знань, де будуть зібрані всі курси для фахівців, батьків та дітей щодо психологічної підтримки та реабілітації в кризових ситуаціях, викликає найбільший інтерес (73,2%) (рисунок 15). Ідея створення окремої платформи для навчання самих фахівців також є популярною (56,7%). Створення окремих платформ для батьків (38,9%) та дітей (35%) викликає менший, але все ж значний інтерес.

Рисунок 15. Побаження щодо інфраструктури поширення знань та навчання

Висновки

Це дослідження демонструє гостру потребу дітей та молоді в Україні в психосоціальній підтримці. Пріоритетними залишаються психологічна допомога, забезпечення безпеки, створення можливостей для спілкування та навчання. Для поліпшення ситуації респонденти рекомендують розширити можливості надання психологічної допомоги дітям, створити безпечні умови для їхнього розвитку та забезпечити можливості для соціальної взаємодії. Діти в Україні також потребують доступу до безпечних місць для зустрічей.

Багато фахівців, які працюють з дітьми, відчувають емоційне вигорання та перевантаження через необхідність працювати з психологічними травмами дітей та великим обсягом роботи. Також існує нестача ресурсів та проблема роботи в небезпечних умовах.

Є нагальна потреба в організації навчання, психологічної підтримки та супервізії для фахівців. Існує запит на освітні заходи та підтримку, зокрема щодо роботи з психологічною травмою, надання психологічної допомоги та реабілітації дітей у кризових ситуаціях.

Спостерігається попит на централізований інформаційний та методичний ресурс у вигляді національного центру знань для консолідації та поширення кращих практик з цих питань. Доцільно створити системний підхід до збору та поширення ефективних методик роботи з психологічними травмами дітей шляхом створення спеціалізованої платформи. Крім того, рекомендовано налагодити регулярну комунікацію та зворотний зв'язок з фахівцями на місцях для моніторингу потреб.